

Sjećanje na Krešimira Pavića

Pisati o nekom čovjeku nakon deset godina, u kojima su i pojedinci i hrvatski narod propatili teške dane borbe za slobodnu i samostalnu Hrvatsku, nije lako. Nije deset godina dugi vremenski razmak, ali naših posljednjih deset godina su zaista bile bremenite progonstvom nas Iločana, uništenjem Vukovara, razaranjem naših crkava i kulturne baštine, a sve to ostavilo je tragove na našoj psihi, pamćenju i osjećajima.

Zamoljen sam da nešto napišem o kolegi muzealcu Krešimiru Paviću, kojega sam poznavao i s kim sam surađivao dugi niz godina, a imao sam i tužnu čast oprostiti se s njime kao dopredsjednik Muzejskog društva Slavonije i Baranje, 2. siječnja 1991. godine, na đakovačkom groblju, gdje u miru Božjem počiva njegovo tijelo. U to vrijeme sam napisao u Glasu Koncila i nekrolog o kolegi Kreši, a sjećam se da je poslije od mene jedan Đakovčanin tražio i neke podatke o njemu za pisanje članka, mislim da je to bilo za neki sportski časopis. Ovaj prikaz i pišem u intimnom i prijateljskom ozračju a ne u suhoparnom ocjenjivačkom, na što nemam pravo, jer bih trebao pregledati svu Krešinu pisanu ostavštinu, koja se čuva i trebala je biti sređena u Gradskoj knjižnici i čitaonici u Đakovu.

Ne znam točno kada sam se prvi puta susreo s Krešom Pavićem koji od 1976. godine radi u Muzeju Đakovštine, ali vjerujem da je to bilo ubrzo po njegovom zaposlenju, jer je i on, kao i ja, bio zauzeti mladi muzejski djelatnik koji je uvijek i redovito dolazio na sastanke Muzejskog društva Slavonije i Baranje. Skoro sam redovito dolazio na Đakovačke vezovi i posjećivao Muzej Đakovštine, porazgovarao s kolegama, pregledao postav i prigodne izložbe. Sjećam se Kreše kao tihoga i nenametljivoga čovjeka,

nije se isticao vanjštinom, pa čak je i tiho govorio, skoro »ispod glasa« kao da ne bi nekoga povrijedio, ali bio je znatiželjni istraživač i pun znanja, napose je istraživao i poznao lokalnu povijest, kulturna zbivanja i prošlost sporta. Nisam sportaš, iako sam nešto pisao o povijesti sporta u Iloku za časopis »Povijest sporta«, tako da nisam znao niti se zanimao za Krešino sportsko djelovanje, kao sportaša i istraživača povijesti sporta. O tim njegovim zanimanjima saznao sam tek poslije njegove smrti.

I sada kada uzeh pisati o neumornom đakovačkom muzealcu i istraživaču lokalne povijesti, povijesti književnosti i umjetnosti, Krešimiru Paviću, sjetih se svojih nekadašnjih razmišljanja, odnosno bolje reći primisli: bilo mi je poznato da je umrla mlada muzealka Hedviga Dekker, a činio mi se iscrpljen i stari Franjo Čordašić, a Krešo kao da je imao »boležljivu« boju lica, pa kada je naglo umro Čordašić, te poslije mlad i naglo Krešo, pomislio sam da se neka »negativna sila« krije u zgradi đakovačkog Muzeja, a znano mi je da je Muzej u više navrata imao problema i s lokalnim vlastima, a ponekad i u samoj ustanovi. I Krešo je neke od njih osjećao i snosio posljedice toga stanja. Nije se nikada žalio na nerazumijevanje okoline i suradnika, a toga je bilo. No, tko ga je poznao mogao je to iščitati na izrazu njegova lica, jer je bio naivno pošten i iskren, pa se svaka napetost na njemu odražavala. Nikada o osobnim problemima i teškoćama nije govorio, samo o svojim istraživanjima i radnim interesima. Ako je trebao kakvu pomoć ili izvor za svoja istraživanja, to je skromno i bojažljivo zatražio. Biti uz Krešu, ići s njime po Đakovu, imao sam osjećaj da ne bi pogazio ni mrava, a kamoli nekoga uvrijedio ili »oćepio«, pa čak ako bi zbog toga i trpio. Nisam siguran, ali čini mi se da je mogao imati nekih problema zbog svoga uvjerenja i da je njegov »potišteni« izgled dolazio od tih pritisaka. Možda ima onih koji bi se danas usudili više reći o tome što se Kreši događalo u godinama »slobode mišljenja i svih drugih sloboda«. Nisam nikada s njim razgovarao o njegovom vjerskom svjetonazoru, ali sam ga više puta vidio za vrijeme sv. mise u katedrali. U to »humano« vrijeme nije bilo preporučljivo o tim temama razgovarati, te nisam ni ja to činio. Možda bi to trebao i požaliti - čini mi se da bi iz Kreše izlazilo potisnuto duhovno bogatstvo, koje je čuvao u krhkoj posudi svoga tijela.

Budući da trebam nešto napisati o radu Krešimira Pavića na kraju ovoga prikaza navodim objavljene članke o njemu, te neću navoditi sve što je on napisao, a spomenuto je u navedenim radovima. Ipak neke važnije naslove ću ponoviti i navesti radove koji nisu spomenuti. Nažalost nemam potpunu bibliografiju radova Krešimira Pavića, a Borislav Bijelić navodi da je do kraja 1990. godine bilo objavljenih 147 naslova.

Od objavljenih radova na prvo mjesto svakako stavljam knjigu »Povijest đakovačkih tiskara«, Đakovo, 1987. godine. U literaturi navedenoj u knjizi vidi se da se Krešo objavljivanjem povijesnih članaka počeo baviti prije zapošljavanja u Muzeju Đakovštine (zaposlen je početkom 1976. godine), jer mu je u reviji »Đakovački vezovi« 1975. tiskan članak »Đakovačke novine prije I. svjetskog rata«.

U vrijeme djelovanja Kreše Pavića u Muzeju Đakovštine izišla su tri broja Zbornika Muzeja Đakovštine »Đakovo i okolica« (1978., 1982. i 1985. godine) u kojima je surađivao svojim radovima, ali čini mi se da je bio nositelj cijelog programa: - u prvom broju je član uredništva, te lektor i korektor, u drugom broju je glavni i odgovorni urednik; u impresumu nije naveden lektor i korektor, te smatram da je te poslove također obavio. U trećem broju Krešimir je glavni urednik, član uredništva te lektor i korektor. Iz svega navedenoga zaključujemo da je Krešimir Pavić bio nositelj izdavačke djelatnosti Muzeja Đakovštine, iako nisam istraživao tko je pokrenuo izdavanje Zbornika.

U Vinkovcima je 1987. godine održan Peti znanstveni sabor Slavonije i Baranje na kojemu je Krešimir Pavić iznio svoj rad »Počeci hrvatske književnosti u Slavoniji nakon oslobođenja od Turaka«. Zbornik radova tiskan je 1991. godine, tj. poslije autorove smrti, a u njemu je objavljeno i njegovo izlaganje na str. 317-326.

Godine 1988. Osnovna škola u Trnavi tiskala je spomenicu »200 godina škole u Trnavi 1786.-1986.«, Đakovo, 1988. godine, u kojoj je Krešimir Pavić obradio »Povijest sela Trnave« (str. 35-38).

U monografiji »Đakovo«, koja je iz tiska izišla polovinom 1990. godine, koautor povijesnog dijela je i Krešimir Pavić (s dr. Andrijom Šuljkom i

Antunom Jarmom), te je autor prikaza: Znameniti ljudi, Kronologije događanja i Bibliografije.

U prikazu o nekom čovjeku red je navesti i osnovne podatke o njemu:

Krešimir Pavić rođen je u Slatini 27. prosinca 1951. godine, gdje mu je otac službovao kao učitelj, iako je obitelj Pavić stara đakovačka korjenika. Djetinjstvo je proveo u Beravcima i Vrpolju zbog očeve službe. Osnovnu školu je završio u Vrpolju, a gimnaziju u Đakovu 1970. godine. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1977. godine diplomirao je komparativnu književnost i jugoslavenske književnosti. Od 1. siječnja 1976. godine zaposlen je u Muzeju Đakovštine gdje radi do prerane smrti 1. siječnja 1991. godine. Zaista, kako je tiho živio i radio, istraživao i pisao bez ikakvog isticanja, tako je sam u tišini novogodišnjeg jutra, poslije najburnije noći u godini, prešao u vječnost u obiteljskom domu u Vrpolju.

Pokopan je drugi dan u obiteljsku grobnicu na groblju u Đakovu, uz veliki broj prijatelja i znanaca, uz oproštajne riječi kolega i suradnika: mislim da smijem reći da i oproštajni govor tadašnjeg pomoćnog, a sada dijecezanskog biskupa Marina Srakića, nije bio govor samo vjerskog pastira, nego kolege znanstvenog radnika, jer ukop je predvodio župnik Antun Čečatka, koji je izrekao homiliju. Već sam spomenuo da sam se oprostio od kolege i suradnika Krešimira Pavića u ime Muzejskog društva Slavonije i Đaranje, kao njegov dopredsjednik. I tada sam se usudio reći da je Krešo »svoju vjersku i nacionalnu opredijeljenost svjedočio i u vrijeme kada to nije bilo preporučljivo.« U ime matične kuće, Muzeja Đakovštine, oprostio se tadašnji direktor Ivo Pavlović, a riječi oproštaja izrekao je i predstavnik Šahovskog društva Đakovo.

Neumorni istraživač i nenametljivi znanstvenik Krešimir Pavić surađivao je u mnogim stručnim časopisima i glasilima: Glasniku slavonskih muzeja, Povijesti sporta, Šahovskom glasniku, Reviji »Đakovački vezovi« (u kojoj je od 1982. bio i član redakcijskog odbora), osječkoj Reviji, Glasu Slavonije, Đakovačkom listu, Zborniku za povijest školstva i prosvjete. Stručnim radovima sudjelovao je na mnogim znanstvenim skupovi-

ma, već sam spomenuo Znanstveni sabor Slavonije i Baranje, Vojna krajina na tlu Jugoslavije i dr.

Na sprovodu je pomoćni biskup Marin Srakić rekao o kolegi Krešimiru Paviću:

»Prof. Krešimira svi znamo kao neumornog, stručnog i objektivnog, a nenametljivog i tihog radnika. Uz svoj posao u Muzeju Đakovštine svoje slobodno vrijeme posvetio je studiju povijesti Đakova i Đakovštine. Jedva da je bilo u Slavoniji i o Slavoniji kojeg znanstvenog skupa na kojem prof. Pavić nije sudjelovao ili kao predavač ili kao organizator. Njegovi se interventi, napisi, članci i knjige odlikuju ozbiljnošću, stručnošću i znanstvenošću, a napose humanošću koja, nažalost, nije odlika svih povjesničara. Svojim radom prof. Krešimir Pavić zaslužio je mjesto uz historika Đakova i Đakovštine mons. Milka Cepelića, tajnika biskupa Strossmayera«.

Djelo kolege Krešimira Pavića je obimno i ne može nitko proučavati povijest Đakova i Đakovštine a da se ne služi i ne koristi onime što je istražio i objavio ovaj neumorni i samozatajni istraživač. I tako će naš kolega živjeti u pamćenju svoga slavonskog puka i objavljenim radovima znanstvenika i svih koji pišu o ovom dijelu Lijepe naše.

Hvala Krešimiru Paviću što je svoje talente koje mu je Bog darovao iskoristio obilato za dobro svoga zavičaja i domovine Hrvatske, čiju potpunu slobodu nije doživio, ali ju je možda ipak naslutio.

Literatura o Krešimiru Paviću:

Batorović, Mato, Naši pokojnici: Krešimir Pavić. Glas Koncila, God. XXX. br. 5. (468). Zagreb, 3. veljače 1991.

Njirjak Eugen. U spomen: prof. Krešimir Pavić 1951.-1991. Jubilarna revija 1967.-1991. Đakovački vezovi, Đakovo, 1991., str. 110-111.

Bijelić, Borislav. Spomen na Krešimira Pavića, Glasnik slavonskih muzeja, Glasilo muzeja Slavonije i Baranje, Županja, 1997. br. 1. str. 96.

Mato Batorović